

Det kgl. Landhusholdningselskabs Halvaarsmøde

d. 21. Decbr. 1870.

Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg ledede Forhandlingerne.

Først foretoges Valg i Stedet for de efter Tour fratrædende Embedsmand. Til Præsident gjenvalgtes Etatsraad Tesdorpf med 75 St. (Lehnsbaron Zytphen=Abeler fik 21 St.), og til Medlemmer af Selskabets Kommission gjenvalgtes ligeledes: Etatsraad Hummel med 90 St., Etatsraad Bendz med 88 St., Lehnsgreve Friis til Frijsenborg med 84 St., og Hofjægermester Friis til Lynghngaard med 83 St. Til Bestyrelsen for det under Selskabets Varetægt stillede „Fond til Landmænds Uddannelse“ foretoges ogsaa Valg af et nyt Medlem i Stedet for Redaktør Møller=Holst, der fratraadte og ikke ønskede at blive gjenvalgt; Hofjægermester Berner=Schilden blev valgt med 33 St., medens de øvrige Stemmer vare meget spredte.

22 nye Medlemmer optoges enstemmig i Selskabet, nemlig:

Aalborg Amts Landboforening.

Bay, A., Forpagter, Benzonsdal.

Bay, B., Proprietær, Tollerupgaard.

Classen, Proprietær, Krogslyst.

Danneeskjold=Samsø, Greve, Voller.

de Falsen Zytphen=Adeler, Baron, Søbysgaard, Dyrninge.

Hansen, N., Landsthingsmand, Dure. •

Hoffmeyer, Grosferer, Kjøbenhavn.

Holten, Amtmand.

Jakobsen, J. K., Landsthingsmand, Lundby.

Jessen, H., Proprietær, Åsferstrup.

Juhl, Landvæsenkommisær, Marstal.

Kanghorn, E., Forpagter, Christiansminde.

Lerche, W., Greve, Birkendegaard.

Næsbyholm Landboforening.

Orholm, Kammerjunker, Godsejer, Taarnborg.

Petersen, H. E., Grosferer, Kjøbenhavn.

Petersen, S. E., Arkitekt, Aarhus.

Smidt, Tægermester, Godsejer, Rudbjerggaard.

Steenen=Leth, Proprietær, Charlottenlund.

Søltøft, Proprietær, Gliebing Mølle.

Sørensen, J., Gaardejer, Østerby.

Ved Sommerhalvaarsmødet var der optaget 12 nye Medlemmer, ialt i Aarets Løb altsaa 34, medens 19 vare udmældte eller afgaaede formedelst Dødsfald; Selskabet talte nu 502 Medlemmer, et større Medlemstal end nogeninde tidligere.

Derefter forelagdes Forslag til Budgettet for Regnskabsaaret 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 saalydende:

Indtægt.

Medlemskontingenter	4800 Rb.
Renter af Selskabets Effekter	5860 —
Statskassens Tilskud	1600 —
Statsraad Schous Legat	100 —
Forfjellige Indtægter, navnlig for solgte Forslagskrifter	240 —

Indtægt Sum . . 12600 Rb.

Udgift.

Konto	Udgiften var				Budget	
	18 ⁶⁸ /69		18 ⁶⁹ /70		18 ⁷¹ /72	
	Rd	β	Rd	β	Rd	β
1 Udarbejdelse og Trykning af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter	656	32	929	70	1106	„
2 Anstæffelse af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter til Uddeling	2268	29	2307	60	2500	„
3 Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder	243	„	59	34	200	„
4 Folkelig Undervisning, navnlig ved populære Foredrag	136	7	175	„	200	„
5 Meteorologiske Undersøgelser	500	„	500	„	500	„
6 Foranstaltninger til Udryddelse af skadelige Dyr	20	48	„	„	50	„
7 Kemiske Analyser	180	64	130	46	200	„
8 Malkeundersøgelser	1430	48	1300	„	1300	„
9 Rejseunderstøttelser	1725	„	640	„	1000	„
10 Selskabets Lørlinger	1430	„	1074	„	1100	„
11 Belønninger for Landboslid	59	32	72	81	200	„
12 Bavlens og andre til Landbruget sig støttende Erhverv	57	72	60	„	150	„
13 Færøerne, Island og Grønland	253	45	176	5	400	„
14 Udstillinger, Forberedelser til næste Landmandsmøde	200	„	1148	95	150	„
15 Lønninger og Enkeunderstøttelser	1512	„	1400	„	1700	„
16 Regnskabsføring, Fragt, Porto, Betjendtgjævelser og andre Omkostninger	1881	57	1005	27	800	„
17 Forrentning og Afbetaling af Laan	66	65	114	83	1050	„
Udgift Sum					12600	„

Angaaende det af Selskabet for nogle faa Aar siden optagne Laan meddelte Professor Førgensen, Selskabets Præsident, paa given Foranledning, at denne Gjæld var fremkommet ved at bringe Kvægudforslen til Storbritanien i Gang, og at der ikke i de 2 foregaaende Aar kunde afbetales noget af Betydning, saaledes som Konto 17 paa Udgiftsfiden viste, da Selskabet havde haft 2 store ekstraordinære Udgiftsposter, hver paa 1000 Rd., til Landmandsmødet i Kjøbenhavn og til Selskabets Hundredaarsfest. Men i det indeværende Finantsaar vilde der blive afbetalt over Halvdelen, og i næste Finantsaar Resten, saa at Selskabet vilde være uden Gjæld, naar det næste Landmandsmøde, der rimeligvis ogsaa vilde stille Krav til Selskabet, indtraf.

Om følgende Poster paa Udgiftsfiden udspandt sig Diskussion.

Post 10. Om Selskabets Lærlinger. Professor Førgensen oplyste, at Tilgangen og Afgangen i de forskjellige Lærlingeklasser i Aarets Løb havde været følgende:

Landvæsenlærl.	er antaget 48,	afgaaet 24,	og f. T. haves 111
Drainingslærl.	— 12,	— 12,	— — „
Mejeribødkerlærl.	— 3,	— 2,	— — 6
Mejeribestyrerlærl.	— 3,	— 1,	— — 5
Mejerstelærl.	— 11,	— 9,	— — 18
Skotske Lærlinger	— 2,	— 2,	— — 2

Af Landvæsenlærlinger antages saa mange, man kan skaffe Plads til, da Udgiften til dem er højt ringe, om end deres Anbringelse foranlediger Kontoret meget Arbejde og Skriveri. Til Drainingslærlingerne bliver det efterhaanden lidt vanskeligt at skaffe Plads, eftersom de store Gaarde blive færdige med at draine. Der indkommer stadig en stor Mængde Ansøgninger om at antages som Mejerstelærlinger; naar Selskabet dog kun har antaget 11, er Grunden den, at man vil søge mere og mere at trække sig tilbage fra Medvirksomhed i denne Retning, og overlade det til de lokale Foreninger, som fuldkommen vel kunne sørge derfor; kun Hensynet til, at afsides liggende Egne, som f. Ex. Bornholm, ville have vanskeligt ved at faa Mejerstelærlinger anbragte, og at Selskabet raader over Pladser paa enkelte udmærkede Mejerigaarde, er Skyld i, at man ikke ganske ophører med denne Virksomhed. Det er ikke vanskeligt at faa dygtige Folk til de 2 Pladser i Skotland, men derimod er det vanskeligt at sikre sig, at de ere tilbørlig hjemme i Sproget til at drage fuld Nytte af Opholdet derovre.

Kammerraad Rasmussen, Settehoj, henstiller, om ikke Udgifterne til nogle af de nævnte Lærlingeklasser, f. Ex. til Drainingslærlingerne, kunde spares, og i det Sted noget mere anvendes paa de skotske Lærlinger.

Professor Førgensen. Det er nok muligt, at man ad Aare vil kunne lade Drainingslærlingerne falde bort, men for det kommende Aar er Bekjendtgjørelsen allerede udsendt; dog er man jo Herre over allerede for dette Aar at

indskrænke Antallet af de nævnte Læringer. Det kunde ganske vist være ønskeligt at forøge Antallet af skotske Læringer, men det er vanskeligt at skaffe dem Plads derovre.

Post 11. Belønninger for Landboskild. Fra flere Sider fremhævedes det heldige i denne Foranstaltning, da Belønningerne bestaa i Bægre, og det først er efter en meget omhyggelig Prøvelse, at de uddeles.

Post. 14. Udstillinger, Forberedelse til næste Landmandsmøde o. lg.

Kammerraad Rasmussen. Angaaende denne Post hedder det i Selskabets Virksomhedsplan, at det vil stræbe efter „at danne et Forbindelsesled mellem de provinssielle Landboforeninger . . .“ Han ønsker indtrængende, at dette Tilfagn maa blive virkeliggjort, og fremhæver navnlig den store Hjælp, som Landh. Selsk. kunde yde Foreningerne ved ifølge Anmodning at sende dem yngre Mænd til at holde Foredrag ved deres Møder. Ved privat Hjælp er det enkeltvis lykkedes at formaa yngre Videnskabsmænd fra Kjøbenhavn til at komme til Landboforeningsmøderne, for med et Foredrag at indlede et eller andet Diskussionsæmne, og Nyttten og Glæden deraf for Foreningernes Medlemmer har altid været meget stor. Kunne vi gjøre Regning paa, at Selskabet vil staa os bi i denne Retning, naar vi anmode det derom? Selvfølgelig under Forudsætning af, at Foreningerne selv afholde alle Udgifterne dermed, hvad han er overbevist om, at de med Glæde vilde gjøre.

Profesfor Sjørgensen. Selskabet kan ikke paatage sig nogen Forpligtelse i saa Henseende, da der er saa mange Foreninger, at det let vil blive uoverkommeligt; derimod kunde det tænkes, at en Mand særlig blev uddannet dertil, saafremt flere Foreninger bestemt udtalte Ønsket derom, men det maa da blot forud staa klart, at Udgifterne dertil vilde ingenlunde være ubetydelige, og at Foreningerne selv maatte bære dem.

Den styrende Præsident. Ganske vist vilde en sliq Virksomhed fra Selskabets Side være særdeles ønskelig og nyttig for Landboforeningerne, men der kan ikke af Selskabet gives

noget Tilfagn eller Løfte i saa Henseende, om der end skal blive taget Hensyn til de Henvendelser, der i saa Henseende maatte finde Sted.

Post 15. Lønninger.

Profesfor Jørgensen. Allerede ved Generalforsamlingen ifjor Efteraar bebudedes, at Bestyrelsen vilde foreslaa denne Forhøjelse. Oprindelig var Sekretærens Løn 500 Rd. Kurant eller omtrent 800 Rigsdaler, og saaledes var det indtil Aaret 1817, da Profesfor Hornemann aftraadte som Sekretær. Forholdene vare meget trykkede, og Gehejmekonferentsraad Collin tilbød med sin overordentlige Interesse for Selskabets Anliggender at overtage og bære Ansvar for Sekretærforretningerne, imod at han fik daværende Kopist Hald til sin Assistent paa Kontoret, og dennes Løn fattes da til 500 Rd. 1825 overtog Hald Sekretærforretningerne paa eget Ansvar, og hans Løn forhøjedes derfor til 700 Rd., hvilken Løn han beholdt til sin Død uden at faa den forhøjet. Vel indfaa den nuværende Bestyrelse, da den for nogle Aar siden blev valgt, at Lønnen kun var ringe i Forhold til Arbejdet, men da Hald var blevet gammel og muligvis onstede sig lettet for det stadig voksende Arbejde, besluttede man, efter hans 50 Aars Jubilæum at ville foreslaa hans Stilling forandret derhen, at han vedblivende skulde have sin hidtidige Løn, men at Hjælpen skulde bestaa i, at en yngre Mand stillede til hans Disposition, til hvem han altsaa efterhaanden vilde kunne overdrage det meste af Arbejdet, Hans Død forhindrede Udførelsen af denne Plan, og en ny Sekretær blev valgt. Da strax at byde ham mere i Løn end den gamle Sekretær havde havt, fandt man ikke passende, men paa den anden Side indfaa man, især da Selskabets Forretninger stadig voksede stærkt, at den tidligere Løn ingenslunde var et passende Bederlag for den Tid og Kraft, der maatte ofres paa Sagen. Efter nu i halvtredie Aar at have lært hans store Paalidelighed og Arbejdsdygtighed at kjende og at have seet den fortrinlige Orden, han har bragt i Selskabets Sager, finder Bestyrelsen

Tiden kommet til at foreslaa hans Løn forhøjet til 1000 Rd., som ikke vil være mere, end der svarer til det store Arbejde.

Den styrende Præsident. Naar der sees hen til, hvad der kræves, og hvad der præsteres, og til den Dydighed, hvormed Sekretæren har viist, at han forstaaer at behandle Sagerne paa rette Maade, saa er den foreslaaede Lønningsforsølgelse ingenlunde for høj.

Punkt 16. Regnskabsføring, Fragt, Porto o. s. v.

Profesor Sjørgensen. De store Udgifter hertil i de sidst forløbne Finantsaar ere medgaaede til Indretningen og Ordningen af Kontoret, som tidligere kun eksisterede af Navn uden i Virkeligheden at gjøre Nytte som saadant. For det kommende Aar er Budgettet jo langt mindre, og det kan næppe siges med Rette, at Administrationsudgifterne ere høje, naar der sees hen til den meget omfattende Korrespondance og de forskjelligeartede Forretninger.

Kammerraad Rasmussen finder dog Administrationsudgifterne meget store, og altfor store naar der sees hen til, at Budgettet kun omfatter 12—13000 Rd., thi naar der fra de forskjellige Konti medtages, hvad der bør føres herhen, saa medfører Administrationen en Udgift af 25—2800 Rd., eller omtrent $\frac{1}{4}$ af de samlede Udgifter. Han vil ej undlade at gjøre opmærksom paa dette Misforhold, uden dog at paapege noget enkelt Punkt, i hvilket der kan spares, og navnlig maa det ikke opfattes som en Anke over, at Sekretæren vil faa for høj Løn, thi han erkjender fuldt, at en Arbejder er sin Løn værd. For $1\frac{1}{2}$ Aar siden foreslog han at henlægge Kassererforretningen til Sekretæren, hvorved omtrent 250 Rd. kunde spares, men man vilde den Gang ikke gaa ind paa hans Forslag.

Den styrende Præsident. Tidligere bleve Kassererforretningerne velvilligt besørgede gratis, men da Justitsraad Dorn formedelst Bortrejse maatte afgive dem, var det umuligt at finde nogen, der ulønnet vilde paatage sig dem. Naar der sees hen til den temmelig store Kapital, der gaaer igjennem Kas-

sererens Hænder, synes hans Provision ogsaa at være temmelig moderat.

Overkrigskommisær Aagesen. Paa Regnskabet er opført 100 Rd. for at føre Bogregnskabet; det er meget ønskeligt og nødvendigt, at dette Regnskab bliver holdt godt i Orden, men da man for nogle Aar siden, for at faa Sagen i Gang, bevilligede 100 Rd. derfor som Gratiale til den daværende Sekretær, saa var det nærmest, fordi man indrømmede, at hans Løn var saa ringe, at man ikke uden Vederlag kunde paalægge ham et saadant nyt Arbejde. Da den nuværende Sekretærs Løn imidlertid nu er bleven forhøjet med 300 Rd., henstiller han, om man ikke, i alt Fald i de første Aar, skulde lade de 100 Rd. for Bogregnskabet falde bort, man vilde jo da om nogle Aar kunne bevillige den som en Lønningsforhøjelse, som altid er ønskelig at kunne foretage for Mænd, der vedvarende og trofast arbejde i en Forretning.

Kammerassessor Collin fraraader dette Forslag, da Lønnen, om end forhøjet, dog er saa lille, at den er betydelig mindre end en Kontorchefs i et af Ministerierne, skjønt Arbejdet er betydelig større.

Bed Afstemning over dette Punkt vedtoges med 7 St. mod 6, at der vedblivende skulde ydes et Vederlag af 100 Rd. for Bogregnskabet.

Til de øvrige Punkter i Budgettet knyttede sig ingen Diskussion, men af de Bemærkninger, hvormed Professor Børgensen ledsagede de enkelte Poster, skulle vi hidsette følgende:

Punkt 7. Udgiften til kemiske Analyser er i Aar foreslaaet lidt forhøjet; ikke blot voxer Kravet stedse til almindelige og kontrollerende Analyser af Handelsgødninger og Handelsfodestoffer, der ere saa forskellige i deres Sammensætning og Værdi, at f. Ex. Fedtmængden i Palmekager kan variere fra 2 til 22 pSt.; — men i Aar lader Selskabet ifølge Opfordring fra Brygger Jakobsen, der selv vil bære den halve Udgift der-

med, foretage Analyser af 8 Bygprøver for at komme til Kundskab om Melholdigheden i Byg fra forskellige Lande.

Punkt 9. Selskabet har i det forløbne Aar uddelt følgende Rejseunderstøttelser: 1) Botanist Gartner Frederiksen, for at gjøre sig bekendt med Plantning paa Heder o. lg., 100 Rd. 2) Mejeriasistent Møller, til en Rundrejse i Falster og Sjælland, 50 Rd. 3) Professor Ørsted, til en Rejse i Sjællands Hede- og Klitegne, 200 Rd. 4) Lieutenant, Skoleforstander Nielsen paa Hindholm, for at besøge fremmede Anstalter for Folkeundervisning, 200 Rd. 5) Gartner Nathsack, 2det Aars Understøttelse, 100 Rd. 6) Lærer Svendsen fra Hindholm, til en Rejse i Indlandet for at forberede sig som Lærer i Mejeri ved Hindholm Skole, 80 Rd. 7) Gartner S. Nye-land, til en Rejse i Englang og Skotland for at se Frugttrægartnerier, 100 Rd.

Punkt 13. Konferentsraad Hansen stjænkede ifølge Testament af 1801 6000 Rd. til Selskabet, saaledes at Renterne skulde komme Grønland, Island, Færøerne og Finmarken til Gode, og henstillede det Ønskelige i, at hvert af disse Lande fik Legatets Renter 5 Aar i Træk. Dette Legat har til forskjellige Tider voldet Selskabet en Del Vansteliigheder; for 50 Aar siden førtes der saaledes langvarige Forhandlinger med Norge, som gjorde Krav paa at faa Legatet delt til Fordel for Finmarken. Legatet forblev imidlertid samlet, og siden den Tid har Selskabet søgt vedvarende at hjælpe paa alle de 3 andre Bilande, men fundet det hensigtsmæssigst hvert Aar at komme dem alle 3 til Hjælp med en mindre Sum i Stedet for at hjælpe en enkelt med en større Sum 5 Aar i Træk, og faa ikke at understøtte den i de 10 følgende Aar, og da det ikke er en Forpligtelse, men kun en Henstilling i Testamentet at følge den sidstnævnte Fremgangsmaade, har Selskabet været i sin fulde Ret dertil. Paa Færøerne har Sagen imidlertid i den senere Tid været draget frem og vakt en Del Røre, endog i Raghthinget, og Udfaldet af Forhandlingerne derom er nu

blevet, at Færøerne for de næste 5 Aar faaer hele Renten, men da heller intet i de følgende 10 Aar.

Paa Island synes man endelig at have fundet en Virksomhed, som Selskabet med god Nytte vil kunne støtte, nemlig Engvanding og Afledning af skadeligt Vand, og den i tidligere Beretninger omtalte Engmæster Niels Sjørgensens Virksomhed deroppe har gjort megen Lykke og stiftet megen Nytte; han har uddannet Folk i denne Retning, og hele Sagen synes at være i god Bæret.

Derimod har man vanskeligt ved at finde den rette Mark at virke paa i Grønland. Man har forsøgt med at udsætte Fangpræmier og en hel Del andre Smaa præmier, men uden at det hidtil har ført til noget Resultat.

Budgettet vedtoges ved Afstemning over de enkelte Punkter uforandret saaledes som af Bestyrelsen foreslaaet.

Sluttelig aflagde Redaktør Møller-Holst, som Medlem af Bestyrelsen for „Fond til Landmænds Uddannelse“, følgende Beretning om dettes Virksomhed og Status:

„Det paahvilede den første, paa Landhusholdningselskabet's Generalforsamling d. 15. Dec. 1869 valgte, Bestyrelse for „Fond til Landmænds Uddannelse“ at tage Bestemmelse om den i Sommerens Løb indkomne rede Beholdning, som det vedtoges at anbringe i 4 pCt. fgl. Obligationer, og ifølge heraf indkjøbtes af Landhusholdningselskabet's Kasserer Obligationer til Beløb: 7,300 Rd., der opbevares som Selskabet's øvrige Formue.

Desuden modtog Bestyrelsen i Arv fra det foregaaende Udvalg en Del Drifts-Udgifter til Beløb 348 Rd. 87 St., til hvis Dækning man, naar de indkomne Bidrag skulde holdes ubeskaarne til Grundfond, kun havde et Rentebeløb af 147 Rd. 66 St., og det vedtoges derfor at opfordre det fgl. Landhusholdningselskab til at tilskyde de manglende 201 Rd. 21 St., hvilket ogsaa paa Præsidiets Anbefaling bevilligedes paa Landhusholdningselskabet's Generalforsamling d. 15. Juni d. A.

I Aarets Løb er indkommen 22 nye Bidrag til Beløb 91 Rd. 32 St. og i Aars-Bidrag fra 92 Bidragshvere: 656 Rd. Grundfondets Indtægter og Udgifter stille sig derefter saaledes:

Indtægter:		Udgifter.	
	Rbd. St.		Rbd. St.
Beholdning	6,185 68	Rgl. Obligationer . .	6,111 93
Opsparede Renter . .	147 66	Udvalgets Drifts-	
Landhusholdningsfel-		Udgifter	348 87
skabets Tilskud	201 21	Bestyrelsens Drifts-	
Nye Bidrag	91 32	Udgifter	19 11
Åars-Bidrag	656 "	Beholdning i Bisuben	801 92
Talt . .	7,281 91	Talt . .	7,281 91

Bestyrelsen havde dernæst Fondets Rentemidler at uddele, og udstedte i dette Djiemed Indbydelse af 4. Marts til unge Landmænd, der maatte ønske at nyde godt heraf til deres videre Udbannelse, hvilken Indbydelse bekendtgjordes i „Berl. Tid.“ og forøvrigt optoges i Stiftsbladene og Landbrugstidenderne. Derefter indkom 5 Ansøgninger til den berammede Tid, d. 1. Mai, der omsendtes til Bestyrelsens enkelte Medlemmer, og paa et i Terminen afholdt Møde vedtog Bestyrelsen at tilstaa blandt Ansøgerne: Hans Iversen, Lærer ved Ballekilde Folkehøjskole og Seminarist Hans Peter Olsen, Lærer ved Holsteinsminde, hver en maanedlig Hjælp af 10 Rbd. for 1 Aar til et Ophold ved den rgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Indtægter og Udgifter stille sig for Fondets Rentemidler saaledes:

Indtægt:		Udgift:	
	Rbd.		Rbd. St.
Faste Renter	292	Understøttelse for 4	
5 Rentetilskud	64	Maaneber	80 "
Talt . .	356	Drifts-Udgifter	14 47
		Talt . .	94 47

Der er saaledes en Rentebeholdning af 261 Rbd. 49 St., hvoraf dog 160 Rbd. ere bortloveede.

De nye Bidrag saavel til Grundfondet som til Fondets Rentemidler findes offentliggjorte i „Ugeskrift for Landmænd“, 1870, I. B., S. 12, 22, 240, 438, og II. B., S. 520.“

Rjøbenhavn, d. 21. Decbr. 1870.